

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів
України

від _____ 2025 р. № _____

Порядок віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”

I. Загальні положення

1. Цей Порядок встановлює механізм віднесення МОЗ води питної до категорії “вода природна мінеральна”.

2. Цей Порядок стосується вод питних, які видобуті на території України або в інших країнах.

3. Цей Порядок не застосовується до вод:

1) які є лікарськими засобами відповідно до Закону України “Про лікарські засоби”;

2) які є іншими водами питними, ніж води природні мінеральні та води джерельні, зокрема такими, що споживаються людьми в місці їх видобування та/або розташування природного виходу на поверхню;

3) природних мінеральних, які використовуються для лікувальних цілей у термічних, гідромінеральних або інших схожих за профілем установах.

4. У цьому Порядку терміни вживаються у такому значенні:

основний склад води природної мінеральної (основні аніони та катіони) – кількість кальцію, магнію, калію, натрію, гідрокарбонатів, хлоридів, сульфатів, що обумовлюють притаманні цій воді властивості;

уповноважені експертні установи – державні підприємства, установи та/або організації у сфері управління МОЗ, які уповноважені МОЗ, на право здійснення робіт з оцінки інформації, що міститься в документах поданих з метою віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна” та підготовки за результатами такої оцінки експертного звіту з рекомендацією щодо можливості / неможливості віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України “Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів”, “Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров’я та благополуччя тварин”, “Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів”, “Про питну воду та питне водопостачання” та інших нормативно-правових актів у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів.

5. Води питні, зазначені в пункті 2 цього Порядку, можуть бути віднесені до категорії “вода природна мінеральна” у разі відповідності вимогам і критеріям, наведеним в розділах III і IV цього Порядку, та за умови, що була проведена щонайменше одна перевірка відповідності вимогам, визначеним в розділах III та IV Гігієнічних вимог до виробництва та обігу вод природних мінеральних і вод джерельних, затверджених Мінекономіки, і результати цієї перевірки свідчать про відповідність цим вимогам. Зазначена в цьому пункті перевірка здійснюється Держпродспоживслужбою за заявою оператора ринку харчових продуктів (далі – оператор ринку).

II. Процедура віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”

6. Для віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”, оператор ринку або його уповноважений представник подає до МОЗ заяву у довільній формі в якій, зокрема, зазначає назву уповноваженої експертної установи, до якої просить скерувати подані документи для проведення робіт з їх оцінки та підготовки експертного звіту за результатами такої оцінки.

Заява подається в паперовій або електронній формі (на електронну пошту чи засобами інформаційно-комунікаційних систем, особисто чи на поштову адресу). Заява подана в електронній формі повинна містити електронний підпис, що

базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа, відповідно до вимог Закону України “Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги”.

До заяви, зазначеної в абзаці першому цього пункту додаються документи:
результати досліджень (випробувань) води, у тому числі лабораторних;
опис джерела, з якого видобувається;

документи, в яких відображена інформація, зазначена в підпунктах 1 і 2 пункту 24 цього Порядку;

результати перевірки, зазначеної в пункті 5 цього Порядку.

Заява повинна містити інформацію:

для юридичних осіб – повне найменування юридичної особи (оператора ринку), місцезнаходження, номер телефону, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (далі – ідентифікаційний код);

для фізичних осіб та фізичних осіб – підприємців – прізвище (за наявності), власне ім’я, по батькові (за наявності) оператора ринку, його місцезнаходження, номер телефону, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності) та номер паспорта громадянина України, ким і коли виданий (для осіб, які відмовилися через свої релігійні переконання від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідному контролюючому органу та мають відмітку в паспорті);

для води питної, що видобувається в інших країнах, – найменування виробника, його місцезнаходження, номер телефону, а також найменування імпортера, його місцезнаходження, номер телефону, ідентифікаційний код.

7. Віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна” здійснюється МОЗ протягом 45 робочих днів з дня надходження до МОЗ заяви та матеріалів, зазначених у пункті 6 цього Порядку.

Якщо віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна” не закінчено протягом строку, визначеного в абзаці першому цього пункту, оператору ринку, який подав заяву, або його уповноваженому представнику надається письмове обґрунтування причин продовження строку проведення віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”, який не може бути продовжений більше ніж на 30 робочих днів.

8. Заява та додані до неї документи перевіряються протягом 5 робочих днів з дня надходження до МОЗ на відповідність вимогам цього Порядку.

У разі, якщо заява та/або додані до неї документи, подані з порушенням вимог, встановлених цим Порядком, посадова особа МОЗ, яка розглядає справу, приймає рішення про залишення заяви без руху та інформує шляхом надсилання письмового повідомлення про залишення заяви без руху заявника в порядку та строк визначені Законом України “Про адміністративну процедуру”.

У разі усунення заявником виявлених недоліків у строк встановлений у письмовому повідомленні про залишення заяви без руху, заява вважається поданою в день її первинного подання.

Строк розгляду заяви, вказаної в абзаці першому цього пункту, а також строк, зазначений в пункті 7 цього Порядку, продовжується на строк залишення заяви без руху.

9. Протягом 8 робочих днів з дня отримання заяви та документів, зазначених у пункті 6 цього Порядку, МОЗ надсилає таку заяву та документи до уповноваженої експертної установи, зазначеної в заяві, для розгляду.

10. Уповноважена експертна установа протягом 25 робочих днів з дня надходження документів, зазначених в абзаці першому цього пункту, проводить оцінку інформації, що міститься в цих документах та готує експертний звіт, за формою наведеною в додатку, який містить рекомендацію щодо можливості або неможливості віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”, з відповідним обґрунтуванням, який надсилає до МОЗ.

Послуги з проведення робіт з оцінки інформації, що міститься в документах поданих з метою віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна” та підготовки за результатами такої оцінки експертного звіту надаються уповноваженою експертною установою за плату згідно з договором між заявником та уповноваженою експертною установою.

Строк розгляду матеріалів уповноваженою експертною установою включається в загальний строк віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”, зазначений у пункті 7 цього Порядку.

11. Відмова у віднесенні води питної до категорії “вода природна мінеральна” надається у разі невідповідності такої води вимогам цього Порядку, а також

вимогам законодавства у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів.

На підставі даних експертного звіту, що містить рекомендацію про неможливість віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна” МОЗ, протягом 10 робочих днів з дня надходження експертного звіту від уповноваженої експертної установи, приймає рішення щодо відмови у віднесенні води питної до категорії “вода природна мінеральна”.

12. На підставі даних експертного звіту, що містить рекомендацію про можливість віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна” МОЗ, протягом 10 робочих днів з дня надходження експертного звіту від уповноваженої експертної установи, приймає рішення щодо віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”.

Протягом 3 робочих днів, з дня прийняття рішення, зазначеного в абзаці першому цього пункту, МОЗ вносить до Переліку вод природних мінеральних (далі – Перелік), такі відомості:

1) номер та дата прийняття рішення про віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”;

2) власна назва води природної мінеральної;

3) номер або назва свердловин(и)/джерел(а) та/або назва родовища;

4) місцезнаходження свердловин(и)/джерел(а);

5) для юридичних осіб – повне найменування юридичної особи (оператора ринку), місцезнаходження, номер телефону, ідентифікаційний код;

для фізичних осіб та фізичних осіб – підприємців – прізвище (за наявності), власне ім’я, по батькові (за наявності) оператора ринку, його місцезнаходження, номер телефону, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності) та номер паспорта громадянина України, ким і коли виданий (для осіб, які відмовилися через свої релігійні переконання від прийняття

реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідному контролюючому органу та мають відмітку в паспорті);

для води питної, що видобувається в інших країнах, – найменування виробника, його місцезнаходження, номер телефону, а також найменування імпортера, його місцезнаходження, номер телефону, ідентифікаційний код.

13. У разі зміни даних про оператора ринку, зазначених у підпункті 5 пункту 12 цього Порядку, оператор ринку має право звернутись листом, в електронній або паперовій формі (на електронну пошту чи засобами інформаційно-комунікаційних систем, особисто чи на поштову адресу), до МОЗ з проханням внести зміни до Переліку щодо його даних з наданням відповідних підтверджуючих документів. МОЗ, протягом 5 робочих днів вносить до Переліку нову інформацію відповідно до даних, наведених у листі, зазначеному в першому реченні цього абзацу.

14. Інформація, що міститься в Переліку, оприлюднюється на офіційному вебсайті МОЗ і оновлюється по мірі надходження, в терміни, визначені абзацом другим пункту 12 цього Порядку.

15. Перелік ведеться в електронній формі.

16. Віднесення вод питних до категорії “вода природна мінеральна” здійснюється МОЗ безоплатно.

III. Вимоги для віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”

17. Вода природна мінеральна походить з підземного водоносного горизонту (пласта) або родовища і надходить на поверхню з природного джерела або штучно пробуреної свердловини та відповідає мікробіологічним критеріям води питної в джерелі, наведеним в підпункті 3 пункту 24 цього Порядку.

18. Після розливу загальна кількість життєздатних колоній бактерій у воді з природного джерела не повинна перевищувати:

100 на мілілітр за температури 20 – 22° С протягом 72 годин на агаровому середовищі або агар-желатиновій суміші;

20 на мілілітр за температури 37° С протягом 24 годин на агаровому середовищі.

Дослідження загальної кількості життєздатних колоній бактерій здійснюється протягом 12 годин після розливу, за температури води 4 °С ± 1 °С.

19. У джерелі та під час реалізації вода природна мінеральна не повинна містити:

- паразитів та патогенних мікроорганізмів;
- Escherichia coli* та інших бактерій групи кишкової палички у 250 мл;
- відсутність *Enterococcus* у 250 мл;
- відсутність спор сульфиторедукувальних анаеробів (клостридій) в 50 мл;
- відсутність *Pseudomonas aeruginosa* у 250 мл.

20. Вода природна мінеральна відрізняється від звичайної води питної:

1) за основними властивостями, які характеризуються вмістом мінеральних речовин, елементів у залишкових кількостях або інших складових, та у деяких випадках – певним корисним ефектом;

2) своєю початковою чистотою.

21. Зазначені в пункті 20 цього Порядку характеристики залишаються збереженими внаслідок підземного походження води природної мінеральної, яка захищена від усіх ризиків забруднення.

22. Характеристики, зазначені у пунктах 17 і 20 цього розділу, що можуть надати воді природній мінеральній властивості, які є сприятливими для здоров'я, необхідно оцінювати з точки зору таких аспектів:

- геологічного та гідрологічного;
- фізичного, хімічного та фізико-хімічного;
- мікробіологічного;
- у разі необхідності, фармакологічного, фізіологічного та клінічного;
- та згідно з критеріями, зазначеними у розділі IV цього Порядку з використанням наукових методів.

23. Склад, температура та інші основні характеристики води природної мінеральної повинні залишатись стабільними в межах природних коливань, зокрема вони не можуть змінюватись в залежності від величини дебіту джерела або свердловини.

IV. Критерії для віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”

24. Віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна” здійснюється за такими критеріями:

- 1) критерії щодо геологічних та гідрогеологічних досліджень:
 - місцезнаходження водоносної площі (водозбору) на карті з визначенням висоти над рівнем моря з масштабом більше ніж 1:1000;
 - детальний геологічний звіт про походження та природу водовмісних порід;
 - стратиграфія гідрогеологічного пласта (рівня);
 - опис водних ресурсів (опис операцій водозбору);
 - заходи, спрямовані на захист джерела від забруднення;
- 2) критерії фізичних, хімічних та фізико-хімічних досліджень:
 - швидкість витоку води з джерела;
 - температура води в місці виходу з джерела (свердловини) та температура зовнішнього середовища;
 - взаємозв'язок між характером місцевості (природою ґрунту) та мінеральним складом води;
 - сухий залишок при температурах 180° С та 260° С;
 - електропровідність води із зазначенням температури, при якій проводились вимірювання;
 - концентрація іонів водню (рН);
 - аніони та катіони (кальцій, магній, калій, натрій та гідрокарбонати, хлориди, сульфати тощо);
 - неіонізовані елементи;
 - мікроелементи;
 - радіаційні властивості джерела (показники радіоактивних елементів);

відносні рівні ізотопів кисню (^{16}O – ^{18}O), протію, дейтерію та тритію, якщо вони є характерними відмінностями води;

токсичні елементи, що містяться у воді, із урахуванням допустимих концентрацій по кожному з них;

3) мікробіологічні критерії води питної в джерелі, що підтверджені результатами лабораторних досліджень про:

відсутність паразитів та патогенних мікроорганізмів;

кількісне визначення колоній життєздатних бактерій, що є індикативними для фекального забруднення:

відсутність *Escherichia coli* та інших бактерій групи кишкової палички у 250 мл за температури 37°C та 44,5 °C;

відсутність *Enterococcus* у 250 мл;

відсутність спор сульфіторедукувальних анаеробів (клостридій) в 50 мл;

відсутність *Pseudomonas aeruginosa* у 250 мл;

кількісне визначення загальної кількості колоній життєздатних бактерій в 1 мл води:

20 на мілілітр за температури 20 – 22° C протягом 72 годин на агаровому середовищі або агар-желатиновій суміші;

5 на мілілітр за температури 37° C протягом 24 годин на агаровому середовищі.

25. Вимоги до клінічних та фармакологічних досліджень:

дослідження (випробування), які проводяться відповідно до науково визнаних методів, повинні відповідати специфічним характеристикам води природної мінеральної та її впливу на організм людини, таким як діурез, функції шлунку та кишечника, компенсація дефіциту мінеральних речовин;

у разі існування узгодженості між значною кількістю клінічних досліджень і загального консенсусу щодо однаковості їх результатів ці результати можуть застосовуватися замість досліджень (випробувань), зазначених у першому абзаці цього пункту.
